Module 04

Jaarrekening, periodeafsluiting en IFRS

250+
boekhoudkundige mindmaps

40
visuele mindmaps

Module 04

Zo gebruik je deze module

Onderwerpen

Bestudeer de onderwerpen in deze volgorde:

1. Financiële overzichten
2. Periodeafsluiting en kasstromen
3. IFRS uitgangspunten en presentatie
4. IFRS verwerking van specifieke posten

Zo werk je

Lees het begrip, volg het voorbeeld en controleer de redenering. De mindmapnummers lopen door in de volledige bundel.

Extra studiestappen

1. Begrijp het begrip.
2. Pas het voorbeeld toe.
3. Beantwoord de controlevraag zonder te kijken.
4. Controleer je antwoord en herhaal bij fouten.
5. Ga pas verder als je het begrip in eigen woorden kunt uitleggen en het voorbeeld en de controlevraag zelfstandig kunt oplossen.

Mindmap 111

De balans

Kern

De balans toont activa, verplichtingen en eigen vermogen op een datum.

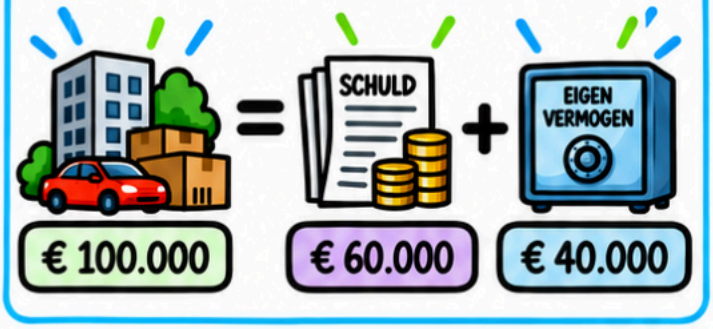
Toepassing

Vergelijk bezittingen met schulden en eigen vermogen op dezelfde datum.

Voorbeeld

Activa € 100.000 = verplichtingen € 60.000 + eigen vermogen € 40.000.

Controle

Activa zijn € 100.000 en schulden € 60.000. Hoeveel is het eigen vermogen?

Mindmap 112

Winst-en-verliesrekening

Kern

Dit overzicht toont opbrengsten en kosten over een periode en maakt het resultaat zichtbaar.

Toepassing

Gebruik dit begrip bij financiële overzichten.

WINST-EN-VERLIESREKENING

Omzet	€ 80.000
Kostprijs	€ 45.000
Overige kosten	€ 25.000
Resultaat (winst)	€ 10.000

Voorbeeld

Omzet € 80.000 – kostprijs € 45.000 – overige kosten € 25.000 = € 10.000.

Controle

Benoem de gebruikte grondslag en controleer of de conclusie bij de gegevens past.

Mindmap 113

Brutowinst

Kern

Brutowinst is omzet minus kostprijs van de omzet; zij is geen nettowinst.

Toepassing

Gebruik dit begrip bij financiële overzichten.

Voorbeeld

€ 80.000 – € 45.000 = € 35.000 brutowinst.

Controle

Benoem de gebruikte grondslag en controleer of de conclusie bij de gegevens past.

Mindmap 114

Operationeel resultaat

Kern

Operationeel resultaat volgt uit de relevante operationele opbrengsten en kosten volgens het gehanteerde kader.

Toepassing

Gebruik dit begrip bij financiële overzichten.

Voorbeeld

Brutowinst € 35.000 – operationele kosten € 25.000 = € 10.000 in dit voorbeeld.

Controle

Benoem de gebruikte grondslag en controleer of de conclusie bij de gegevens past.

Mindmap 115

Resultaat vóór belasting

Kern

Resultaat vóór belasting verwerkt de relevante opbrengsten en kosten vóór winstbelasting.

Toepassing

Pas de regels voor resultaat vóór belasting toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Operationeel resultaat € 10.000 – rentekosten € 1.000 = € 9.000 in dit eenvoudige geval.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of categorieën bepalen de uitkomst?

Mindmap 116

Nettoresultaat

Kern

Nettoresultaat is het resterende resultaat na onder meer de toepasselijke winstbelastinglast.

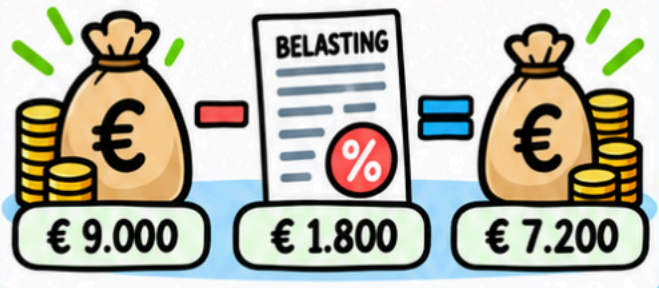
Toepassing

Pas de regels voor nettoresultaat toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

€ 9.000 vóór belasting – fictieve belastinglast € 1.800 = € 7.200.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of categorieën bepalen de uitkomst?

Mindmap 117

Kasstroomoverzicht

Kern

Kasstromen worden onderscheiden naar operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Toepassing

Classificeer betalingen voor machines als investeren en ontvangen leningen als financieren.

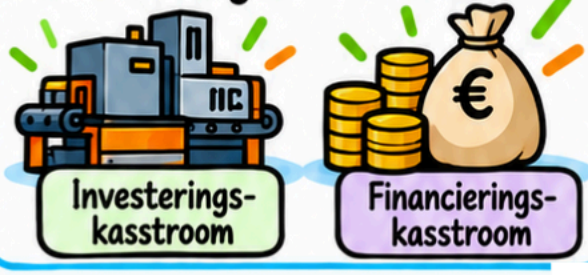

Voorbeeld

Machinebetaling is een investeringskasstroom; ontvangen lening een financieringskasstroom.

Controle

Welke kasstroomcategorie hoort bij een machinebetaling en welke bij een ontvangen lening?

Mindmap 118

Mutatieoverzicht eigen vermogen

Kern

Dit overzicht verklaart de mutaties per eigenvermogenscomponent.

Toepassing

Pas de regels voor mutatieoverzicht eigen vermogen toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Begin € 40.000 + resultaat € 7.200 − dividend € 2.000 = eind € 45.200.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of categorieën bepalen de uitkomst?

Mindmap 119

Toelichtingen

Kern

Toelichtingen verklaren grondslagen, schattingen, risico's en specificaties die nodig zijn om cijfers te begrijpen.

Toepassing

Lees bij een lening de looptijd, rente en zekerheden in de toelichting.

Voorbeeld

Een leningstoelichting vermeldt relevante looptijden, rente en zekerheden.

Controle

Welke informatie heb je naast het leningbedrag nodig om de lening te begrijpen?

Mindmap 120

Samenhang van overzichten

Kern

Resultaat, vermogen en kasstroom hangen samen, maar meten verschillende grootheden.

Toepassing

Pas de regels voor samenhang van overzichten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een winstgevende verkoop op rekening verhoogt het resultaat zonder directe kasontvangst.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 121

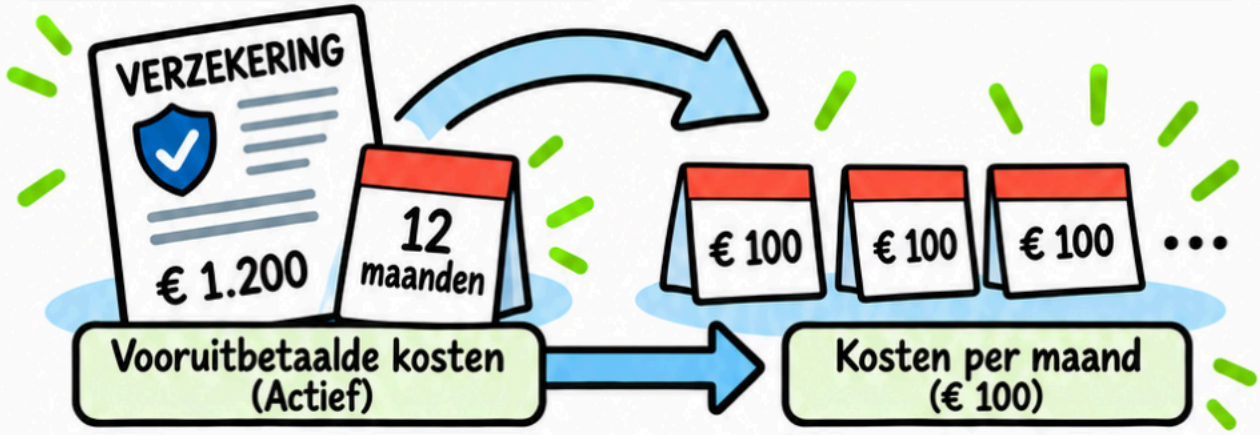
Vooruitbetaalde kosten

Kern

Een betaling voor toekomstige perioden wordt eerst als actief verwerkt en later als kost toegerekend.

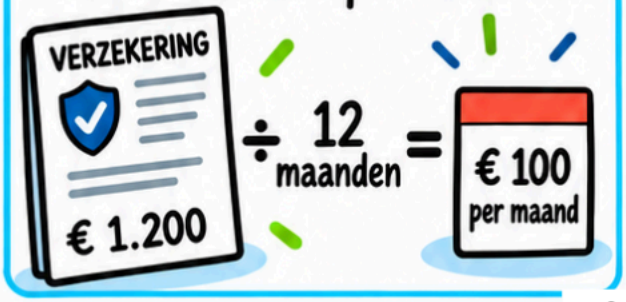
Toepassing

Pas de regels voor vooruitbetaalde kosten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

€ 1.200 verzekering voor twaalf maanden geeft € 100 kosten per maand.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 122

Nog te betalen kosten

Kern

Kosten van de huidige periode kunnen een schuld vormen, ook zonder ontvangen factuur.

Toepassing

Pas de regels voor nog te betalen kosten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Decemberrente € 150: debet Rentekosten; credit Nog te betalen rente.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 123

Nog te ontvangen opbrengsten

Kern

Een verdiende maar nog niet gefactureerde opbrengst kan een vordering opleveren.

Toepassing

Pas de regels voor nog te ontvangen opbrengsten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een voltooide dienst van € 700 wordt volgens het toepasselijke kader toegerekend aan de prestatieperiode.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 124

Vooruitontvangen opbrengsten

Kern

Ontvangen geld voor toekomstige prestaties wordt niet meteen volledig als omzet verwerkt.

Toepassing

Pas de regels voor vooruitontvangen opbrengsten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

€ 600 voor zes gelijke maanden: bij maandelijkse levering € 100 omzet per maand.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 125

Cut off

Kern

Cut-off controleert of transacties in de juiste periode zijn opgenomen.

Toepassing

Pas de regels voor cut off toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Goederen geleverd op 31 december en gefactureerd op 3 januari vragen een decemberbeoordeling.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit.
Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 126

Afsluitingsvolgorde

Kern

Stem eerst rekeningen af, boek correcties, controleer saldi en stel daarna overzichten op.

Toepassing

Pas de regels voor afsluitingsvolgorde toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

1. Bank
2. debiteuren en crediteuren
3. voorraad en activa
4. overlopende posten
5. rapportage.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 127

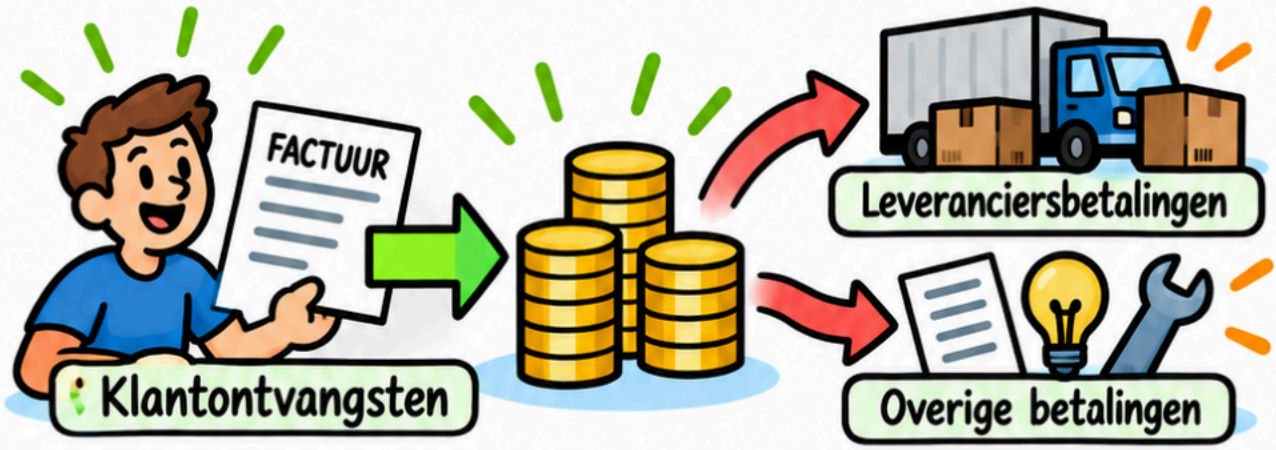
Directe kasstroommethode

Kern

De directe methode toont belangrijke groepen feitelijke ontvangsten en betalingen.

Toepassing

Pas de regels voor directe kasstroommethode toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Klantontvangsten € 20.000 – leveranciersbetalingen € 12.000 – overige betalingen € 5.000 = **€ 3.000.**

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 128

Indirecte kasstroommethode

Kern

De indirecte methode corrigeert resultaat voor niet-geldelijke posten en relevante veranderingen in werkkapitaal.

Toepassing

Pas de regels voor indirecte kasstroom-methode toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Winst € 5.000 + afschrijving € 1.000 – toename debiteuren € 800 = € 5.200 in dit beperkte voorbeeld.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 129

Vrije kasstroom

Kern

Definieer vrije kasstroom expliciet; vaak is het operationele kasstroom minus investeringen in vaste activa.

Toepassing

Pas de regels voor vrije kasstroom toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Operationele kasstroom € 8.000 – investeringen € 3.000 = € 5.000 volgens deze definitie.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 130

Kasstroom en winst

Kern

Winst volgt toerekening; kasstroom volgt geldbeweging. Verschillen vragen verklaring.

Toepassing

Pas de regels voor kasstroom en winst toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Afschrijving verlaagt winst maar veroorzaakt op dat moment geen kasuitstroom.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 131

IFRS en nationale regels

Kern

IFRS en nationale verslaggevingsregels zijn verschillende kaders; bepaal eerst welk kader van toepassing is.

Toepassing

Pas de regels voor IFRS en nationale regels toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een Nederlandse fiscale aangifte en een IFRS-jaarrekening kunnen verschillende waarden bevatten.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit.
Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 132

Conceptueel raamwerk

Kern

Het raamwerk beschrijft doelen en begrippen, maar vervangt geen specifieke toepasselijke standaard.

Toepassing

Pas de regels voor conceptueel raamwerk toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een specifieke opname-bepaling gaat vóór een algemene samenvatting in een mindmap.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 133

Opname en verwijdering

Kern

Beoordeel wanneer posten in overzichten worden opgenomen en wanneer zij worden verwijderd.

Toepassing

Pas de regels voor opname en verwijdering toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een verkochte machine wordt verwijderd en het verschil met de opbrengst verwerkt.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 134

Waarderingsgrondslagen

Kern

Historische kostprijs en actuele waarderingen beantwoorden verschillende informatievraagen.

Toepassing

Pas de regels voor waarderingsgrondslagen toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een actief met kostprijs € 10.000 kan een andere actuele waarde hebben.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 135

Grondslag en schatting

Kern

Een grondslag is een toegeaaste regel; een schatting is een bedrag dat onder onzekerheid wordt bepaald.

Toepassing

Vergelijk het kostprijsmodel met het herwaarderings-model als grondslag.

Voorbeeld

Een gewijzigde gebruiksduur of afschrijvingsmethode is een schattingswijziging: verwerk het effect prospectief.

Controle

Is een gewijzigde gebruiksduur een grondslagwijziging of een schattingswijziging?

Mindmap 136

Fouten uit vorige perioden

Kern

Materiële fouten uit vorige perioden vragen onder IAS 8 in beginsel retrospectief herstel, met relevante uitzonderingen.

Toepassing

Pas de regels voor fouten uit vorige perioden toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een vergeten materiële schuld is geen gewone wijziging van een schatting.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 137

IAS 1 en IFRS 18

Kern

IFRS 18 vervangt IAS 1 voor jaarlijkse verslagperioden die beginnen op of na 1 januari 2027. Eerdere toepassing is toegestaan.

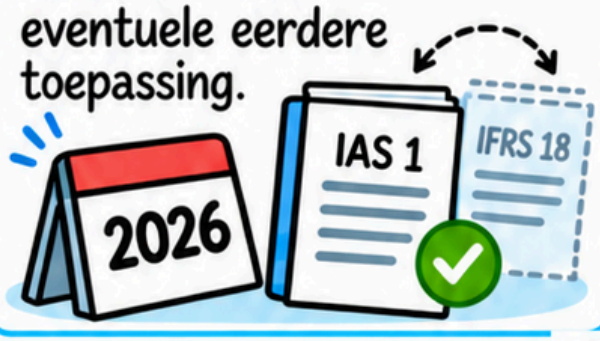
Toepassing

Pas de regels voor IAS 1 en IFRS 18 toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Gebruik voor een boekjaar 2026 het toepasselijke kader en vermeld eventuele eerdere toepassing.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 138

IFRS 18 resultaatcategorieën

Kern

IFRS 18 onderscheidt operationeel, investeren, financieren, winstbelastingen en beëindigde activiteiten; uitzonderingen kunnen gelden.

Toepassing

Pas de regels voor IFRS 18 resultaatcategorieën toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een financieringspost wordt beoordeeld binnen de activiteiten en feiten van de entiteit.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 139

IAS 7 kasstromen

Kern

IAS 7 behandelt kasstromen; controleer ook wijzigingen die samenhangen met toepassing van IFRS 18.

Toepassing

Pas de regels voor IAS 7 kasstromen toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een niet-geldelijke financiering hoort niet als kasbetaling in het kasstroomoverzicht.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 140

IAS 10 gebeurtenissen na balansdatum

Kern

Bepaal of een gebeurtenis bewijs geeft over omstandigheden op de verslagdatum of daarna ontstaat.

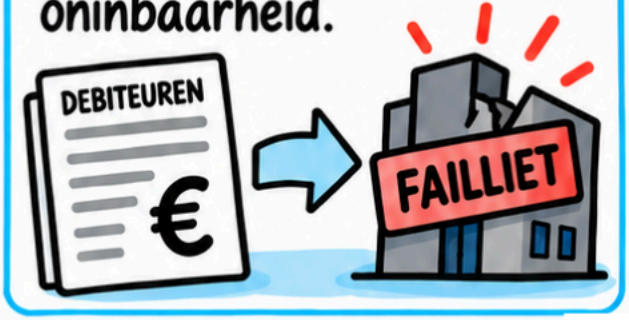
Toepassing

Pas de regels voor IAS 10 gebeurtenissen na balansdatum toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een faillissement na jaarafsluiting kan bewijs geven over eerdere oninbaarheid.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 141

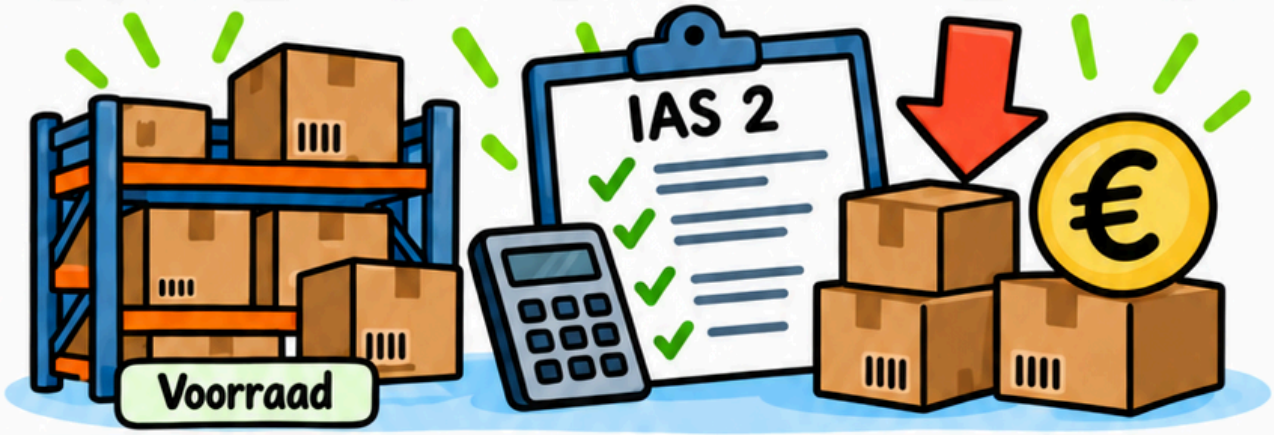
IAS 2 voorraden

Kern

IAS 2 behandelt kostprijs en lagere netto opbrengstwaarde; LIFO is onder IAS 2 niet toegestaan.

Toepassing

Pas de regels voor IAS 2 voorraden toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Kostprijs € 1.000 en netto opbrengstwaarde € 900 geven € 100 afwaardering.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 142

IAS 16 materiële activa

Kern

IAS 16 behandelt opname, afschrijving en de kostprijs- of herwaarderingsbenadering voor materiële activa.

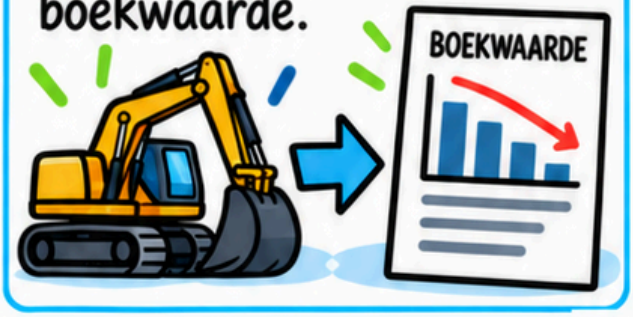
Toepassing

Pas de regels voor IAS 16 materiële activa toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een kostprijsmodel verwerkt afschrijving en impairment in de boekwaarde.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 143

IAS 38 immateriële activa

Kern

IAS 38 onderscheidt onder meer onderzoek en ontwikkeling en eindige of onbepaalde gebruiksduur.

Toepassing

Pas de regels voor IAS 38 immateriële activa toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Onderzoekskosten worden als kosten verwerkt; ontwikkeling vereist toetsing van alle criteria.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 144

IAS 36 waardevermindering

Kern

IAS 36 toetst boekwaarden aan realiseerbare waarden met specifieke regels voor activa en eenheden.

Toepassing

Pas de regels voor IAS 36 waardevermindering toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Boekwaarde € 50.000 en realiseerbare waarde € 42.000 geven € 8.000 verlies.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 145

IAS 37 voorzieningen

Kern

IAS 37 onderscheidt voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa.

Toepassing

Neem een voorziening op bij een bestaande verplichting door een gebeurtenis uit het verleden, waarschijnlijke uitstroom en betrouwbare schatting.

Voorbeeld

Waarschijnlijke uitstroom en betrouwbare schatting zijn niet hetzelfde als een zeker betaalmoment.

Controle

Welke drie voorwaarden zijn nodig om een voorziening op te nemen?

Mindmap 146

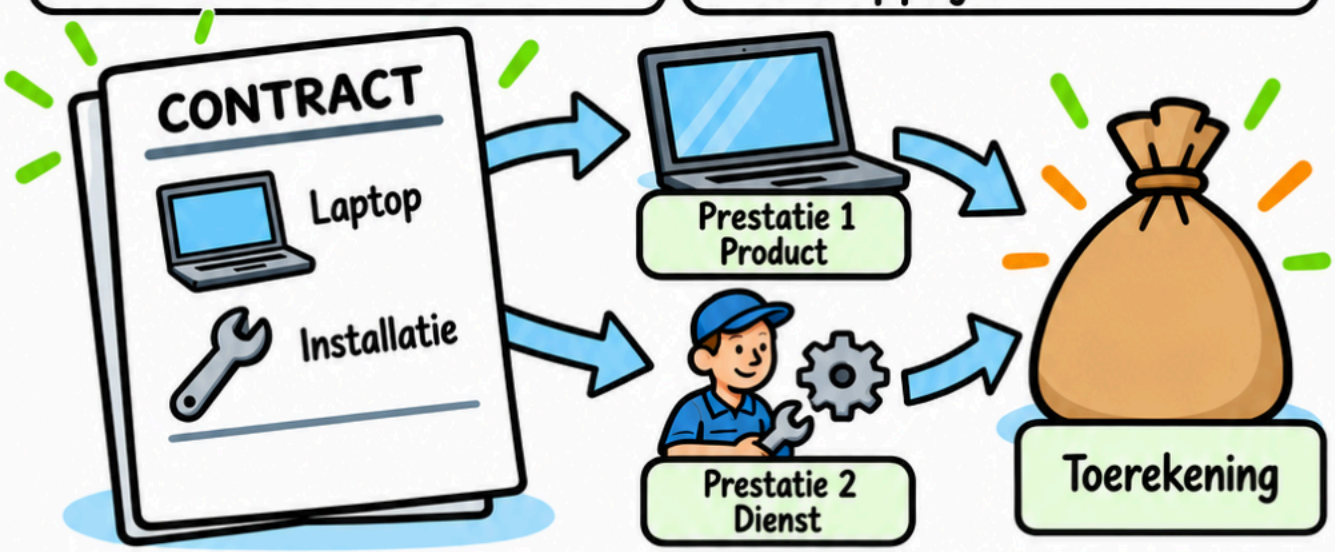
IFRS 15 omzet

Kern

IFRS 15 gebruikt contract, prestatieverplichtingen, transactieprijs, toerekening en levering van prestaties.

Toepassing

Verdeel de contractprijs over afzonderlijke prestaties op basis van relatieve zelfstandige verkoopprijzen.

Voorbeeld

Twee afzonderlijke prestaties vragen een onderbouwde toerekening van de contractprijs.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 147

IFRS 16 leases

Kern

Een lessee verwerkt doorgaans een gebruiksrecht en leaseverplichting; relevante uitzonderingen en voorwaarden gelden.

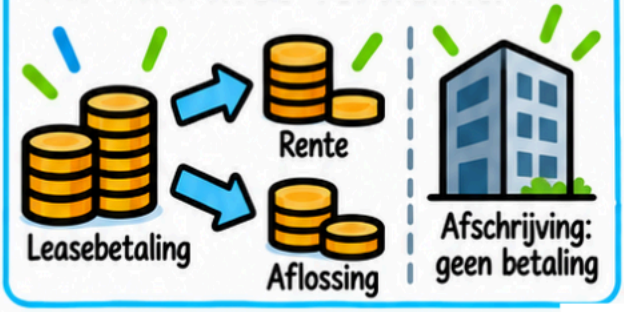
Toepassing

Splits de leasebetaling in rente en aflossing. Boek afschrijving van het gebruiksrecht afzonderlijk.

Voorbeeld

Een leasebetaling wordt niet automatisch volledig als huurkost verwerkt.

Controle

Welk deel verlaagt de leaseschuld? Is afschrijving een betaling?

Mindmap 148

IFRS 9 financiële instrumenten

Kern

Classificatie en waardering hangen onder meer af van bedrijfsmodel en contractuele kasstromen; kredietverliezen vragen afzonderlijke beoordeling.

Toepassing

Pas de regels voor IFRS 9 financiële instrumenten toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Een handelsvordering vraagt ook een beoordeling van verwachte kredietverliezen.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 149

IAS 12 winstbelastingen

Kern

IAS 12 behandelt actuele en uitgestelde winstbelastingen; tijdelijke verschillen verschillen van permanente verschillen.

Toepassing

Pas de regels voor IAS 12 winstbelastingen toe op het voorbeeld.

Voorbeeld

Boekwaarde € 10.000 en fiscale waarde € 8.000 kunnen een tijdelijk verschil van € 2.000 geven.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

Mindmap 150

IFRS 10 consolidatie

Kern

Consolidatie wordt gebaseerd op zeggenschap, niet uitsluitend op een eenvoudig eigendomspercentage.

Toepassing

Beoordeel macht, variabele opbrengsten en invloed op die opbrengsten voordat je consolideert.

Voorbeeld

Beoordeel macht, variabele opbrengsten en de mogelijkheid om opbrengsten te beïnvloeden.

Controle

Leg het voorbeeld zonder te kijken uit. Welke bedragen of criteria bepalen de uitkomst?

